

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่าย การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูคุณภาพ ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผสมผสานการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ดำเนินงานในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและพัฒนาโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้มี มาตรฐานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยเลือกการปฏิบัติการวิจัยที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการ ดำเนินงานตามโครงการแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สร้างความตระหนักและทำความเข้าใจ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ระยะที่ 2 สำรวจบริบทและกำหนดแผนกลยุทธ์ โรงเรียน ระยะที่ 3 การพัฒนาโรงเรียนและครูไปสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ระยะที่ 4 สำรวจบริบทโรงเรียนหลังพัฒนาตามแผนกลยุทธ์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพมาตรฐานของ โรงเรียนก่อนและหลังการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมวิชาชีพครู

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

เป้าหมายหลักของการวิจัยนี้เป็นการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อ วิจัยและพัฒนาโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ให้มีมาตรฐานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู โดยเลือก การปฏิบัติการวิจัยที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประชากรจึงเป็นผู้บริหารและคณะครูทุกคน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นโรงเรียน เครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งนี้เป็นการดำเนินการ ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา ได้นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามหลักการ และขั้นตอนของเคมมิส และแมคเทคการ์ท (Kemmis Mctaggart ,1990) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการ วางแผน การปฏิบัติและติดตามผล และการสะท้อนผลมาประยุกต์ใช้เป็นวิธีการดำเนินการ

โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น หมายถึง การประชุมร่วมทุกขั้นตอนของการวิจัย วิธีการดำเนินงานวิจัย มี ดังนี้

ระยะที่ 1 สร้างความตระหนักและทำความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครู การสร้างความตระหนักและทำความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐานมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดวางแผน โดยวิธีการการสร้างทำความเข้าใจ เนื่องจากการทำวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เป็นความร่วมมือของหน่วยงานผลิตครูและผู้ใช้ครู คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน การนิเทศ และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน และนักวิจัยของโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราชทุกคน ต้องมีความเข้าใจครอบคลุม งานวิจัยอย่างสอดคล้องต่อกัน ทั้งในด้านแนวคิดที่สำคัญและกระบวนการวิจัยที่ใช้มีการประชุม ร่วมกำหนด ประเด็นที่ต้องทำความเข้าใจร่วมกันได้แก่

1.1 บทบาทการมีส่วนร่วมในการผลิตครู และพัฒนาครูของหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2 แนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินจากสภาพจริงและการวิจัยชั้นเรียน

1.3 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ พุทธศักราช 2546 ทั้ง ในด้านการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1.4 แนวคิดและกระบวนการวิจัยปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงคุณภาพ

1.5 แนวคิดและกระบวนการวิจัยและพัฒนา

1.6) กรอบและกระบวนการวิจัยตามโครงการ

การสร้างทำความเข้าใจนี้เป็นการพัฒนาคณะวิจัยให้มีความพร้อมในการทำวิจัย และรองรับการจัดการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามหลักสูตรครุศาสตร บัณฑิตพุทธศักราช 2546

2. ขั้นปฏิบัติและติดตามผล คณะนักวิจัยจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจ และ ร่วมพิจารณาเกณฑ์มาตรฐาน อภิปรายและวิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานร่วมกัน

3. ขั้นสะท้อนผล / ปรับปรุง คณะนักวิจัยพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์ มาตรฐานในด้านความสมเหตุสมผล ความครอบคลุม ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติ และการเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาชีพและผู้เกี่ยวข้อง และพร้อมใช้เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 2 ระยะสำรวจบริบทโรงเรียนดำเนินการดังต่อไปนี้

1. **ขั้นวางแผน** โดยวิธีการจัดประชุมคณะครูทั้งโรงเรียน แบ่งครูเข้ากลุ่มตามกลุ่มสาระ 8 สาระ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มพัฒนาผู้เรียน 1 กลุ่ม ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจ เครื่องมือสำรวจบริบทของโรงเรียน

2. **ปฏิบัติและติดตามผล** คณะครูร่วมสำรวจบริบทของโรงเรียนโดยการเข้ากลุ่มตามที่กำหนดไว้และร่วมคิด/สำรวจบริบท

3. **ขั้นสะท้อนผล/ปรับปรุง** คณะครูร่วมกันพิจารณาผลการสำรวจบริบท

ระยะที่ 3 การพัฒนาโรงเรียนและครูไปสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาของโรงเรียน

1.1 **ขั้นวางแผน** ร่วมกันสรุปผลของการสำรวจบริบทและจัดลำดับความสำคัญของบริบท ประชุมคณะครูเพื่อร่วมกันศึกษาเปรียบเทียบบริบทกับเกณฑ์มาตรฐาน และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คือ ข้อมูลพื้นฐาน จุดอ่อน จุดแข็งแต่ละด้านของโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลการจัดทำแผนพัฒนา

1.2 **ขั้นปฏิบัติและติดตามผล** โดยการนำผลการประเมินสภาพปัจจุบันของโรงเรียนจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาร่วมกันพิจารณา จัดลำดับความสำคัญของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ คัดเลือกความเหมาะสมของทรัพยากรทั้งบุคคล ทรัพย์สิน งบประมาณ เวลานำมาสังเคราะห์เพื่อนำจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาและกำหนดแนวทางปฏิบัติ

1.3 **ขั้นสะท้อนผล** โดยการประชุมร่วมกันระหว่างนักวิจัยของมหาวิทยาลัยกับคณะนักวิจัยโรงเรียนเมือง เพื่อทบทวนการวางแผน และขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อสรุปผลว่ามีปัญหาการทำงานหรือไม่ ต้องปรับวิธีการปฏิบัติงานอย่างไร ต่อไป หรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพัฒนาตามแผนกลยุทธ์

หลังจากมีการสำรวจบริบทของโรงเรียนเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมวิชาชีพ และได้จัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาโรงเรียน ได้มีการพัฒนาตามแผนที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1 **ขั้นวางแผน** จัดกิจกรรมดังนี้

2.1.1 จัดทำโครงการตามแผนกลยุทธ์ คือ การอบรมครู

2.1.2 ประสานไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อขอทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการ

- 2.1.3 ติดต่อประสานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง คือ คณะครู และ
 วิทยากร
- 2.1.4 โรงเรียนแต่งตั้งกรรมการเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการ/
 กิจกรรม
- 2.1.5 กำหนดแผนการดำเนินงานตามโครงการ
- 2.1.6 กำหนดแนวทางสรุปและรายงานตามโครงการ
- 2.2 ขั้นปฏิบัติและติดตามผล จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครู 3 กิจกรรม แล้ว
 ติดตามผลการอบรม
- 2.3 ขั้นสะท้อนผล คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาดำเนินงานกิจกรรมการ
 อบรมพัฒนาครู ผลการประเมินโครงการ ปัญหาอุปสรรค และความสำเร็จโครงการ ร่วมกัน
 สรุปผลและเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ สะท้อนผลบทเรียนที่ได้จากการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการพัฒนาครูและโรงเรียน ใช้
 เครื่องมือแบบสำรวจข้อมูลบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูแบบ
 สำรวจแต่ละชุดมีอยู่ 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสำรวจข้อมูลบริบทโรงเรียน โดยจัดทำประเด็นการสำรวจ จำนวน 60 ข้อ
 สำรวจผลการปฏิบัติซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ มี/ปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ มี/ปฏิบัติไม่ได้ตามเกณฑ์ และ
 ไม่มี/ไม่ได้ปฏิบัติ แบบสำรวจข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า สำรวจบริบทโรงเรียน
 ทั้ง 4 ด้าน รวม 7 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 1) ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 12 ข้อ
- 2) ด้านวิชาการ จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ 25 ข้อ
- 3) ด้านบุคลากร จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 11 ข้อ
- 4) ด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียน จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 12 ข้อ

โดยคณะนักวิจัยของโรงเรียนเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและคณะครูของโรงเรียนทุกคน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลบริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 2 ครั้ง ครั้งแรกวิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนก่อนการพัฒนา และครั้งที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลบริบทโรงเรียนหลังการพัฒนา โดยหาค่าร้อยละและการแจกแจงความถี่วิเคราะห์ที่เป็นรายชื่อเพื่อศึกษารายละเอียดตามตัวบ่งชี้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบผลผลิต ชิ้นงาน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เกณฑ์ระดับคุณภาพของโรงเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะนักวิจัยได้ศึกษาและรับฟังข้อเสนอแนะของคณะนักวิจัย ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ได้ร่วมกันพิจารณาและกำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพของโรงเรียนโดยพิจารณาเฉพาะค่าร้อยละของการมีและปฏิบัติได้ตามเกณฑ์เท่านั้น กำหนดเกณฑ์โดยการเทียบเคียงมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานมาตรฐานและรับรองคุณภาพการศึกษา โดยการกำหนดเป็น 3 ระดับดังนี้

1. คุณภาพระดับดี	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	75 – 100
2. คุณภาพระดับพอใช้	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	60 – 74.9
3. คุณภาพระดับปรับปรุง	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	0 – 59.99